

Lichtvoetig Duits

TEKST INGEBORG LINDHOUD

Een 'lichtvoetig artikel' over Duitsland, dat leek de hoofdredacteur wel wat voor de *Linguaan*. In eerste instantie dacht ik: "dat gaat hem niet worden". Maar in tweede instantie vroeg ik me af waarom dit eigenlijk zo lastig zou zijn. Niet dat het niet goed gaat met Duitsland, integendeel. De Duitse economie draait op volle toeren, de werkloosheid daalt nog steeds en op het moment dat ik dit schrijf, toeteren de schutters bij ons in het dorp uit volle borst, want het is Schuttersfeest. De Duitse motor ronkt, degelijk, onverslijtbaar, maar lichtvoetig? Dat is een beeld dat ik ook na 11 jaar in Duitsland nog steeds niet met dit land associeer.

Van Duitsers wordt vaak gezegd dat ze zwaar op de hand zijn en geen gevoel voor humor hebben. Uit eigen ervaring kan ik zeggen dat dit niet klopt. Met Duitsers kun je heerlijk lachen en ze hebben een goed gevoel voor humor. De Heute-Show, een satirisch televisieprogramma in de vorm van een journaal met reportages en interviews, is iedere vrijdagavond goed voor meer dan drie miljoen kijkers, bijna 16% van de bevolking. Cabaretiers doen het goed op de buis en in het thea-

ter, en ook privé wordt er heel wat afgelachen. Inderdaad, privé.

Dienst ist Dienst und Schnaps ist Schnaps

In Duitsland is de scheidslijn tussen werk en privé duidelijk scherper dan bijvoorbeeld in Nederland. Niet alleen is het in Duitsland lang niet zo gebruikelijk om thuis te werken als in Nederland, ook bestaat er een andere opvatting over de rol die je op het werk vervult en de rol die je thuis inneemt. Op het werk ligt de focus op deskundigheid, vakkennis en zakelijkheid. Werk is in Duitse ogen een serieuze aangelegenheid die zeker voor oudere generaties en in bepaalde branches vaak moeilijk is te combineren met humor.

Zelfs de wervende teksten die ik vertaal, leiden vaak onder dit euvel. "Die Terrassen laden zum Verweilen ein" is een van de fraaie stijlbloempjes die ik regelmatig in toeristische teksten tegenkom. Gaap. Sinds wanneer nodigen terrassen uit? En waar blijven die mensen die de terrassen bevolken en er genieten van een kopje koffie, een ijscoupe of gewoon van de zon? Of uit een andere marketingtekst: "Die klare, offene und schlichte Form der eingesetzten Möbel verbindet sich harmonisch mit der zurückhaltend eleganten und dabei sehr funktionalen Anlage des Hauses." Een hele uitdaging om daar een vlotte Nederlandse vertaling van te maken!

Die bierernste Sache mit dem Humor

Net als in vroeger tijden, toen Duitsland verdeeld was in honderden kleine staatjes en lokale vorsten tamelijk willekeurig regeerden, trekt men zich bij voorkeur terug in de privésfeer om daar los te komen. Daaraan is nog steeds niet veel veranderd. Maar ook privé gaan de Duitse voetjes niet al te snel lichtvoetig van de vloer. Een sprankelende conversatie, gekruid met understatement, fijne ironie of eloquentie? Dit wordt al gauw

gezien als gebrek aan diepte en zingeving, oftewel "Tiefsinn".

Voorname Franse dames in de 18e eeuw nodigden heren uit om in hun salon te discussiëren over de laatste wetenschappelijke ontwikkelingen – charmant, elegant en eloquent. Daarmee hebben zij de Franse en Europese wetenschap van die tijd en de Franse manier van communiceren tot op de dag van vandaag beïnvloed. Die ontwikkeling is echter volledig langs Duitsland heengegaan. Hier speelde een eeuw later een andere ontwikkeling in de wetenschap een beslissende rol: die van de huiskamergeleerde die in zijn studeerkamer zat te broeden op alomvattende theorieën, die hij zo zakelijk en neutraal – lees: onpersoonlijk – mogelijk opschreef in de naamwoordstijl die nog steeds zo kenmerkend is voor veel Duitse teksten.

Sind Hopfen und Malz verloren?

Opvallend, hoeveel toepasselijke Duitse uitdrukkingen er zijn met een alcoholische achtergrond! Zou dit ermee te maken hebben dat men privé graag een biertje of schnaps drinkt om los te komen? Goed mogelijk, want cultuur en taal zijn nu eenmaal nauw met elkaar verwant. Hoe dan ook, natuurlijk verandert ook de Duitse samenleving. Jongere generaties en hippe branches passen steeds minder in dit stereotype beeld van de degelijk-serieuze Duitser die alleen privé kan lachen. Dit zie je ook terug in Duitse teksten die door en voor een jonger publiek worden geschreven en waar de lezer niet alleen persoonlijk wordt aangesproken, maar zelfs wordt getutoeerd. Ook onder mijn Duitse klanten uit de marketing- en toerismebranche zijn er velen met wie ik gezellig kan keuvelen en hartelijk kan lachen. En dat lichtvoetige artikel over Duitsland? Dat gaat er beslist een keer van komen! ■

Ingeborg Lindhoud is vertaler Duits en intercultureel trainer.